

Celek jako „shromáždění“ nebo „sebrání“ (-nost)?

Samo slovo „shromáždění“ není nejlépe voleno, protože poukazuje na „hromadu“; od dob Hérakleita z Efezu je však celek postaven proti pouhé hromadě (náhodně rozházených věcí) právě díky – dnes bychom řekli – vnitřní sjednocenosti, vnitřní integritě. Co však znamená tato vnitřní sjednocenost či integrita, které Heidegger říká „Versammlung“ a pro niž Chvatík překládá „shromáždění“? Heidegger tak interpretuje základní význam řeckého termínu LEGEIN a LOGOS. LEGEIN – podobně jako latinské „legere“ a německé „lesen“ znamená původně sbírat. To je nepochybně vhodnější slovo, i když příslušné substantivum je málo běžné, téměř nezvyklé: sebranost. Navíc běžný význam slovesa „sebrati“ poukazuje na to, že tu je něco, co leží a je k mání, a co tedy může být zvednuto čili sebráno. (Viz např. Rozina sebranec.) Vhodnost slovesa sebrati však spočívá v tom, že předpokladem sbírání je vybírání, selekce. Na hromadu se shrnuje, „hromadí“, pokud tu existuje nějaký výběr, tak byl proveden ještě předem; naproti tomu sbírat houby znamená je vybírat z lesa, z houštin, vyhledávat i tam, kde nejsou vůbec nebo jen málo vidět. V tom smyslu je každý, i ten nejmenší organismus takovou „sbírkou“, lépe „sebráním“, jehož původně selektivní mohutnost přesahuje naše představy a zejména znalosti. Jakým způsobem poslední kořínky nějaké rostliny vybírají z půdy třeba stopové prvky, je pro nás zatím neznámo a působí to spíše jako kouzelnictví nebo zázrak.

(Písek, 030630-2.)